

ТЕМА 10

Морфологічні засоби професійного мовлення.

Прикметник. Займенник

Мета: поглибити знання про відмінювання та правопис прикметників; визначити особливості вживання прикметників і займенників у професійному мовленні.

1. Прикметник як частина мови. Ступені порівняння прикметників.
2. Особливості використання прикметників у ділових паперах.
3. Правопис складних прикметників.
4. Займенник як частина мови, відмінювання та правопис.
5. Особливості вживання займенників у професійному мовленні.
6. Посадова інструкція. Правила.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 3-10, 15-20.

✍ Виконати практичні завдання

1. Утворити від поданих прикметників синтетичні форми вищого і найвищого ступенів порівняння. Неможливість утворення обґрунтуйте (усно).

	Прозорий		шоколадний	
	високий		виховний	
	обережний		логопедичний	
	мертвий		поганий	
	сміливий		зелений	
	відповідальний		талановитий	

2. Утворити від поданих прикметників аналітичні форми вищого і найвищого ступенів порівняння.

	Сумний		вимогливий	
	білявий		буланий	
	активний		суперважливий	
	дрібен		дерев'яний	

3. Встановити лексико-граматичний розряд прикметників.

Теплий одяг, Галина книжка, кілограмова гиря, важливе рішення усиновлені діти, шкільне подвір'я, приватна клініка, зміїна отрута, простодушна людина, театральний режисер, емоційний учень.

4. Утворити присвійні прикметники від поданих іменників. Пояснити (усно) неможливість утворення.

	Донька		архітектор	
	директор		Шевченко	
	вихователь		Ольга	
	Степан		Андрій	
	Одарка		мураха	
	Варка		брат	
	орел		змія	

5. *Записати прикметники разом (+), окремо (/) або через дефіс(-).*

Власно/ ручний, напів/ офіційний, сліпо/ глухо/ німий, добродушно/ хитрий, соціально/ активний, внутрішньо/ зумовлений, жовто/ гарячий, пів/ кілограмовий, чітко/ окреслений, великий/ превеликий, історико/ культурний, воєнно/ стратегічний, всесвітньо/ історичний, науково/ обґрунтований, сі/ бемольний, військово/ зобов'язаний, трагедійно/ бурлескний, вороже/ налаштований, мело/ драматичний, зовні/ рішучий, супер/ модний, П/ подібний, низько/оплачуваний, 100/ годинний, радий/ радісінський.

6. *Перекладіть словосполучення українською мовою.*

Сестра старше брата, сон слаще меда, мысль быстрее ветра, свобода дороже жизни, яблоко вкуснее груши, величайший из изобретателей, самый дорогой подарок.

7. *Поставити подані словосполучення у вказані відмінки, вказати паралельні форми займенників, якщо вони є.*

М.в.: мій ноутбук, твій бік, свій робочий стіл, наше товариство, весь світ, те місце, наш сайт, ваше становище, цей файл, той документ, чий рахунок (хто) ти зупинився, (що) ти приїхав; Р.в.: мій проєкт, твій підлеглий, свій підпис, цей тиждень; Д.в. той працівник, цей колектив; Ор.в.: та дівчина, ця робота.

8. *Пояснити правочис займенників.*

Аби/хто, казна/що, будь/хто, будь/з/ким, будь/чий, ані/хто, котрий/сь, аби/який, який/небудь, будь/у/кому, хто/небудь, ані/хто, де/який, казна/з/ким, котрий/небудь, аби/що, хтозна/який, де/чому, будь/на/чому, який/сь, де/хто, хтозна/при/кому, казна/хто, ані/що, будь/у/кого, бозна/що, бозна/в/кого.

9. *Відредагувати речення.*

1. Звіт потрібно підготувати більш ретельніше. 2. При підвищеному виділенні щитоподібною залозою тироксину розвивається Базедова хвороба. 3. Ви праві, це помилковий діагноз. 4. Школа проведе опитування у самі найкоротші строки. 5. На конференцію приїхали кращі психологи. 6. Літній табір прийме любу кількості дітей. 7. Це був самий вигідний проєкт. 8. Відділ освіти затвердив учбовий план. 9. Вихованцям, що проживають у гуртожитку, виплатять матеріальну допомогу. 10. Прошу надати відпустку за свій рахунок.

? Питання для самоперевірки

1. Назвіть лексико-граматичні розряди прикметників.
2. Яких помилок слід уникати при ступенюванні якісних прикметників?
3. Назвіть особливості функціонування займенників у професійних текстах.
4. Як пишуться складні прикметники, перший компонент яких утворений від прислівника, а другий – від прикметника?
5. Які реквізити мають посадова інструкція та правила?